

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ELEANOR SHARPSTON
22 päivänä toukokuuta 2014¹

Asia C-426/12

X

(Ennakkoratkaisupyyntö – *Gerechtshof 's-Hertogenbosch* (Alankomaat))

Direktiivi 2003/96/EY — Energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskeva yhteisön kehys —
Kaksoiskäyttöiset energiatuotteet

1. Neuvoston direktiivillä 2003/96/EY² otettiin käyttöön sääntelyjärjestelmä, jossa vahvistetaan yhdenmukaistetut vähimmäisverotasot kaikille energiatuotteille ja sähkölle.³ Direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jätetään nimenomaisesti tietyt energiatuotteet, myös sellaiset, joiden katsotaan olevan kaksoiskäytössä. Tässä Alankomaiden *Gerechtshof 's-Hertogenbosch*in (alueellinen muutoksenhakutuomioistuin) esittämässä ennakkoratkaisupyyntöä unionin tuomioistuinta pyydetään selventämään kyseisessä direktiivissä tarkoitetun kaksoiskäytön käsitteen merkitystä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee myös, rajoittaako unionin oikeuteen perustuva kaksoiskäytön käsite kansallisia lainsäätäjiä, jos ne päättävät ottaa käyttöön kansallisia toimenpiteitä tällaisten energiatuotteiden verottamiseksi.

Lainsäädäntö

Direktiivi 2003/96

2. Asian kannalta merkityksellisiä ovat seuraavat direktiivin 2003/96 johdanto-osan perustelukappaleet:

- ”(2) Sellaisten yhteisön säännösten puuttuminen, joiden mukaisesti sähköön ja muihin energiatuotteisiin kuin kivennäisöljyihin sovelletaan vähimmäisverokantaa, voi haitata sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa.
- (3) Sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja yhteisön muiden politiikkojen tavoitteiden toteutuminen edellyttävät, että useimpien energiatuotteiden osalta, sähkö, maakaasu ja hiili mukaan luettuina, vahvistetaan verotuksen vähimmäistasot yhteisön tasolla.
- (4) Merkittävät erot jäsenvaltioiden energiaverotuksen osalta soveltamien kansallisten verotasojen välillä voivat osoittautua haitallisiksi sisämarkkinoiden moitteettomalle toiminnalle.

1 — Alkuperäinen kieli: englanti.

2 — Energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehysten uudistamisesta 27.10.2003 annettu direktiivi (EUVL L 283, s. 51; jäljempänä direktiivi).

3 — Direktiivissä ei todeta, onko sähkö energiatuote vai ei. Sen 2 artiklan 2 kohdasta kuitenkin seuraa, että sähkö kuuluu direktiivin soveltamisalaan.

- (5) Kansallisissa verotasoissa nykyisin esiintyviä eroja voidaan tasoittaa vahvistamalla asianmukaiset yhteisön vähimmäisverotaset.
- (6) Perustamissopimuksen 6 artiklan mukaan ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä yhteisön muiden politiikkojen määrittelyyn ja toteuttamiseen.
- (7) Yhteisö on ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puiteyleissopimuksen osapuolena ratifioinut Kioton pöytäkirjan. Energiatuotteiden ja aiheellisissa tapauksissa sähkön verotus on yksi keino saavuttaa Kioton pöytäkirjan tavoitteet.

--

- (22) Yhteisön kehyksen olisi koskettava energiatuotteita pääasiassa silloin, kun niitä käytetään lämmitys- tai moottoripolttoaineina. Verotusjärjestelmän luonteen ja johdonmukaisuuden vuoksi energiatuotteiden käyttö kaksikäyttötuotteina ja käyttö muuhun kuin polttoaineeksi sekä mineralogiset prosessit on siten jätettävä yhteisön kehyksen soveltamisalan ulkopuolelle. Vastaavilla tavoilla käytettävää sähköä olisi käsiteltävä samalla tavalla.”

3. Direktiivin 1 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on kannettava energiatuotteista ja sähköstä veroa tämän direktiivin mukaisesti.

4. Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, luettuna yhdessä 2 artiklan 5 kohdan kanssa, säädetään, että tässä direktiivissä ilmaisulla ”energiatuotteet” tarkoitetaan muun muassa ”CN-koodeihin 2701, 2702 ja 2704–2715 kuuluvia tuotteita”.⁴ Hiili voidaan luokitella CN-koodeihin 2701, 2702 tai 2704.

5. Tiedyt energiatuotteiden käyttömuodot jäävät direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.⁵ Nämä tapaukset luetellaan 2 artiklan 4 kohdan b alakohdassa, jossa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä ei sovelleta:

--

b) Energiatuotteiden ja sähkön käyttö seuraaviin tarkoituksiin:

- Energiatuotteiden käyttö muihin tarkoituksiin kuin moottoripolttoaineeksi tai lämmityspolttoaineeksi
- Energiatuotteiden käyttö kaksoiskäyttötuotteina.

Energiatuotteen kaksoiskäyttö on kyseessä on silloin, kun energiatuotetta käytetään sekä lämmityspolttoaineeksi että muihin tarkoituksiin kuin moottoripolttoaineeksi ja lämmityspolttoaineeksi. Energiatuotteiden käyttöä kemiallisessa pelkistyksessä sekä elektrolyytisissä ja metallurgisissa prosesseissa pidetään kaksoiskäyttönä.

— Sähkön käyttö pääasiallisesti kemiallisessa pelkistyksessä sekä elektrolyytisissä ja metallurgisissa prosesseissa

4 — Ks. tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 liitteen I muuttamisesta 6.8.2001 annettu komission asetus (EY) N:o 2031/2001 (EYVL L 279, s. 1). Kattavuuden vuoksi voi olla hyödyllistä muistaa, että CN-koodiin sisältyy kustakin tuotteesta yleiskuvaus, joka on tietyissä tapauksissa jaettu edelleen eri tuotteiden tarkempiin kuvauksiin. CN-koodiin 2701 kuuluvien tuotteiden yleiskuvaus on siis ”Kivihiili; brikitit ja niiden kaltaiset kivihiilestä saadut kiinteät polttoaineet”, ja kyseiseen koodiin kuuluu muun muassa antrasiitti (CN-koodi 2701 11). CN-koodiin 2702 kuuluu ruskohiili. CN-koodiin 2704 kuuluvat kivihiilestä, ruskohiilestä tai turpeesta saatu koksi ja puolikoksi. Ks. jäljempänä 17 kohta.

5 — Ks. lisäksi jäljempänä 37 kohta.

— Sähkö, kun se muodostaa yli 50 prosenttia tuotteen kustannuksista. —

— Mineralogiset prosessit. —

6. Direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on sovellettava 2 artiklassa tarkoitettuihin energiatuotteisiin, kuten hiileen, direktiivissä säädettyjä vähimmäisverotasoja.

7. Direktiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaan lämmityspolttoaineisiin sovellettavan verotuksen vähimmäistasot vahvistetaan direktiivin liitteessä I olevan taulukon C mukaisiksi.⁶

8. Jäsenvaltioiden oli annettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 31.12.2003 ja sovellettava näitä säännöksiä 1.1.2004 alkaen.⁷ Kansallisissa täytäntöönpanotoimissa on viitattava direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan.⁸

Kansallinen lainsäädäntö

9. Ympäristöverolaissa (Wet belastingen op milieugrondslag, jäljempänä Wbm) säädetään CN-koodeihin 2701, 2702 ja 2704 kuuluvilta lämmitystarkoituksiin käytettäviltä hiilituotteilta kannettavasta verosta.⁹ Vero kannetaan, kun tuotteet toimitetaan veronmaksajalle. Wbm:ssä säädetään tällaisten tuotteiden ”kaksoiskäytön” vapauttamisesta verosta.¹⁰ Kaksoiskäyttö käsittää hiilituotteiden käytön sekä lämmityspolttoaineeksi että muihin tarkoituksiin kuin moottoripolttoaineeksi ja lämmityspolttoaineeksi.¹¹ Hiilen kaksoiskäyttöön sovelletaan verovapautusta, ja toimivaltaiset kansalliset viranomaiset palauttavat maksetun veron, jos hiiltä ei käytetä polttoaineena tai jos kyseessä on asianomaisten hiilituotteiden kaksoiskäyttö.¹²

10. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Wbm:n 20 §:n lainsäädäntöhistoriaa tarkemmin käsittelevistä valmisteluasiakirjoista ilmenee, että kaksoiskäytön käsitteen määritelmän sisällyttämisellä 20 §:n e kohtaan pyritään varmistamaan kansallisen lainsäädännön yhdenmukaisuus direktiivin kanssa.¹³

11. Valmisteluasiakirjoista ilmenee seuraavaa:

”Lain 20 §:n uudessa osassa esitetään kaksoiskäytön määritelmä, joka on yhdenmukainen energiaverodirektiiviin^[14] sisältyvän määritelmän kanssa. Kaksoiskäytöllä tarkoitetaan sellaista hiilen käyttöä, jossa hiilellä on polttoainekäytön lisäksi yksi tai useampi muu käyttötarkoitus. Hiilen käyttöä kemiallisessa pelkistyksessä ja metallurgisissa prosesseissa pidetään kaksoiskäyttönä. Tilanteita, joissa hyödynnetään pelkästään hiilen palamistuotetta (esimerkiksi hiilidioksidia) ja hiiltä itseään käytetään ainoastaan polttoaineena, ei pidetä kaksoiskäyttönä.”¹⁵

6 — Hiili ja koksi (CN-koodit 2701, 2702 ja 2704) muodostavat taulukon kuudennen kohdan.

7 — 28 artiklan 1 ja 2 kohta.

8 — 28 artiklan 3 kohta.

9 — 20 §, luettuna yhdessä 21 §:n kanssa.

10 — 26 §.

11 — 20 §:n e kohta.

12 — 26 §:n 3 momentti.

13 — Kamerstukken II, 2003/04, 29 758, nro 3, kirjalliset perustelut, s. 7 ja 8.

14 — Toisin sanoen direktiivi 2003/96/EY.

15 — Kamerstukken II, 2003/04, 29 758, nro 3, kirjalliset perustelut, s. 32.

12. Ympäristöverolain ja valmisteverolain muuttamisesta (energiaverodirektiivin täytäntöönpano) annetun lain (Wijziging van de Wet belastingen op milieugrondslag en de Wet op de accijns (implementatie richtlijn Energiebelastingen)) lainsäädäntöhistoriaa tarkemmin käsittelevissä asiakirjoissa todetaan lisäksi seuraavaa:

”Veroa ei kanneta koksiksi käsitellyn hiilen käytöstä muuhun tarkoitukseen kuin polttoaineeksi. Muilla tarkoituksilla voidaan tarkoittaa muun muassa käyttöä raaka-aineena tai pelkistimenä. Esimerkkinä tällaisesta koksen käytöstä on raakaraudan valmistus.”¹⁶

Tosiseikat, asian käsittely ja ennakkoratkaisukysymykset

13. Pääasian oikeudenkäynnissä valittajana oleva X valmistaa sokerijuurikkaista sokeria sekä sokeria sisältäviä tuotteita. X tilasi sokerinvalmistusta varten hiilitoimituksen¹⁷ ja maksoi siitä polttoaineveroa Wbm:n mukaisesti.

14. Prosessissa, jossa valmistetaan sokeria sokerijuurikkaista, on useita vaiheita.¹⁸ Ensimmäisessä vaiheessa sokerijuurikkaista uutetaan raakamehu. Seuraavassa vaiheessa raakamehu puhdistetaan, minkä jälkeen puhdistusprosessista saatu ohutmehu haihdutetaan ja kiteytetään, jolloin syntyy kidesokeria. Tässä prosessissa syntyy myös sivutuotteena sakkaa, kalkkilannoitetta, jota käytetään maataloudessa maaperän pH-tasapainon ylläpitämiseen. Siitä käytetään nimitystä liejukalkki, ja se koostuu pääosin kalsiumkarbonaatista.

15. Sokerijuurikkaista uutetun raakamehun puhdistamiseen tarvitaan kalkkiuunista saatavaa savukaasua. Savukaasun saamiseksi kalkkikivi ja hiili sekoitetaan etukäteen ja syötetään kalkkiuuniin. Kalkkiuunissa tapahtuvan kemiallisen reaktion tuloksena syntyy savukaasua (seosta, joka sisältää hiilestä ja kalkkikivestä peräisin olevaa hiilidioksidia (CO₂) sekä kalkkiuuniin syötetystä ilmasta peräisin olevaa tyyppiä). Savukaasu sisältää noin 40 prosenttia hiilidioksidia, eikä se saa sisältää epäpuhtauksia. Muut aineet kuin hiili eivät sovellu tarvittavan ”puhtaan” savukaasun tuotantoon. Kalkkiuunia käytetään samanaikaisesti aktiivisen kalkin valmistamiseen. Kuumentamalla kalkkikivi (josta noin 97 prosenttia on kalsiumkarbonaattia (CaCO₃)) riittävän korkeaan lämpötilaan¹⁹ hiilen (joka koostuu noin 85-prosenttisesti C-atomeista ja jonka hiilipitoisuus on siis korkea) sekä ilman hapen (O₂) reagoinnin seurauksena syntyy hiilidioksidia. Reaktiossa vapautuu lämpöä, jonka avulla kalkkikivi hajotetaan aktiiviseksi kalkiksi ja hiilidioksidiksi.

16. Kaikissa (Alankomaiden) sokerijuurikastehtaissa aktiivinen kalkki ja sokerin puhdistuksessa tarvittava hiilidioksidi tuotetaan tehtaan yhteydessä olevassa kalkkiuunissa.

17. Noin 12 prosenttia kalkkiuunissa syntyvästä savukaasusta päästetään ilmaan. Loppu (88 prosenttia) käytetään karbonointiin.²⁰ Kun savukaasu on käytetty karbonoinnissa, osa siitä poistetaan ilmaan jätakaasuna (josta käytetään nimitystä karbonoinnin jätakaasu). Noin neljännes karbonoinnissa käytetystä hiilidioksidista menee siten hukkaan. Hiilidioksidista jäljelle jäävä osuus sitoutuu liejukalkkiin.

16 — Kamerstukken II, 2003/04, 29 207, nro 3, s. 12.

17 — Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee ennakkoratkaisupyynnössään koksen ja antrasiitin. Käytän yleiskäsitettä ”hiili” kaikista tuotteista, jotka kuuluvat asianomaisiin CN-koodeihin, sekä koki että antrasiitti mukaan lukien.

18 — Gerechtshof 's-Hertogenboschin ennakkoratkaisupyyntöön sisältyy hyödyllinen ja yksityiskohtainen tekninen selvitys, josta esitän yhteenvedon tämän ratkaisuehdotuksen 14–17 kohdassa.

19 — Aktiivisen kalkin ja savukaasun valmistuksen kemiallinen kaava on seuraava: CaCO₃ + lämpö → CaO + CO₂. Kun ainetta kuumennetaan, lämpö (yksi energian muoto) antaa hiukkasille energiaa liikkua, jolloin ainetta koossa pitävien hiukkasten väliset sidokset katkeavat, jos energiaa on tarpeeksi.

20 — Karbonointi on kemiallinen reaktio, jossa kalsiumhydroksidi reagoi hiilidioksidin kanssa ja muodostaa liukenematonta kalsiumkarbonaattia. Reaktion kemiallinen kaava on seuraava: Ca(OH)₂ + CO₂ → CaCO₃ + H₂O. Karbonoinnin käsitettä käytetään myös prosessista, jossa sokerijuurikkaista uutettu raakamehu puhdistetaan.

18. X haki 7.3.2008 päivätyllä kirjeellä maksamansa 97 114,23 euron suuruisen polttoaineveron palauttamista. Toimivaltaiset kansalliset viranomaiset hylkäsivät hakemuksen 24.4.2008 tekemällään päätöksellä. X riitautti päätöksen tuloksetta ensimmäisessä oikeusasteessa. Tämän jälkeen X teki valituksen *Gerechtshof 's-Hertogenboschiin*, joka on esittänyt unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”(1) Onko kyseessä direktiivin 2 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettu kaksoiskäyttö, kun hiiltä (CN-koodeihin 2701, 2702 ja 2704 kuuluvia tuotteita) käytetään lämmityspolttoaineeksi kalkkiuunissa ja kyseisessä kalkkiuunissa hiilestä (ja kalkkikivestä) saatavan hiilidioksidin avulla tuotetaan savukaasua, jota sen jälkeen käytetään sokerijuurikkaista saatavan raakamehun puhdistukseen prosessin välttämättömänä osana?
- (2) Onko kyseessä direktiivin 2 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettu kaksoiskäyttö, kun hiiltä (CN-koodeihin 2701, 2702 ja 2704 kuuluvia tuotteita) käytetään lämmityspolttoaineeksi ja lämmityksen yhteydessä syntyvä ja kalkkiuunin savukaasuun sisältyvä hiilidioksidi sitoutuu edellä tarkoitetun, myöhemmin tapahtuvan puhdistuksen yhteydessä 66-prosenttisesti liejukalkkiin, joka myydään kalkkilannoitteena maatalouskäyttöön?
- (3) Jos kyseessä on direktiivin 2 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettu kaksoiskäyttö: kun otetaan huomioon direktiivin 2 artiklan 4 kohdan johdantokappaleen (kirjaimellinen) sanamuoto, eikö direktiiviä sovelleta, jolloin asianosainen ei voi (Wbm:n 20 §:n e kohdassa tarkoitettun kaksoiskäytön kansalliseen oikeuteen perustuvan käsitteen tulkinnan yhteydessä) vedota direktiivin välittömään oikeusvaikutukseen?
- (4) Jos kyseessä on direktiivin 2 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettu kaksoiskäyttö ja (sen seurauksena) direktiiviä ei sovelleta: onko unionin oikeus esteenä sille, että kaksoiskäytön käsitettä tulkitaan kansallisen oikeuden mukaan direktiivin mukaista tulkintaa suppeammin kannettaessa käsiteltävänä olevan kaltaista polttoaineveroa?”

19. Kirjallisia huomautuksia unionin tuomioistuimelle ovat esittäneet X, Alankomaiden hallitus ja Euroopan komissio, jotka kaikki esittivät suullisia huomautuksia 12.12.2013 pidetyssä istunnossa.

Arviointi

20. Jäsenvaltioiden on direktiivin mukaisesti vahvistettava ainakin vähimmäisverotasot energiatuotteille, kuten hiilelle.²¹ Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kuvaamassa sokerinvalmistusprosessissa hiiltä käytetään lämmityspolttoaineeksi. Koska ennakkoratkaisukysymykset eivät koske moottoripolttoaineina käytettyjä energiatuotteita, arvioin pelkästään energiatuotteiden mahdollista kaksoiskäyttöä, jossa toinen käyttötarkoitus on lämmityspolttoaine.

Ensimmäinen ja toinen kysymys: kaksoiskäyttö

21. Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selventämään direktiivin 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetun kaksoiskäytön merkitystä sokerinvalmistusprosessin ja sen sivutuotteena syntyvän kalkkilannoitteen yhteydessä. Nämä kysymykset liittyvät läheisesti toisiinsa, joten tutkin niitä yhdessä.

21 — Direktiivin 1 artikla, 4 artiklan 1 kohta ja 9 artiklan 1 kohta.

22. X väittää, ettei unionin oikeuteen sisältyvän kaksoiskäytön käsitteen laajuutta ole määritelty yksityiskohtaisesti direktiivissä. Vaikka kaksoiskäytöstä on esitetty muutamia havainnollistavia esimerkkejä, ne eivät ole tyhjentäviä. Direktiivistä ei käy ilmi, pitäisikö ilmausta ”kaksoiskäyttö” tulkita laajasti vai suppeasti. Sitä on joka tapauksessa tulkittava yhdenmukaisesti jäsenvaltioissa.

23. X:n mukaan kaksoiskäyttö muodostuu käsiteltävän asian yhteydessä siitä, että hiiltä käytetään yhtäältä lämmityspolttoaineeksi tuotettaessa kaasua eli hiilidioksidia, joka on toisaalta olennainen osa sekä sokerin valmistusprosessia että sen sivutuotteen, kalkkilannoitteen, valmistusprosessia. Hiiltä polttamalla tuotetulla hiilidioksidilla on tärkeä rooli karbonointiprosessissa, ja hiilellä, josta hiilidioksidi tuotetaan, on useita käyttötarkoituksia lämmöntuoton lisäksi. Se täyttää näin ollen unionin oikeuteen sisältyvän kaksoiskäytön määritelmän. Ilman hiiltä sekä sokerin että kalkkilannoitteen valmistusprosessi ei olisi optimaalinen. Direktiivissä ei eroteta energiatuotteiden käyttöä raaka-aineina lopputuotteiden tuottamiseksi ja niiden käyttämistä kuluvana materiaaleina sekä tällaisten tuotteiden hyödyllistä soveltamista. Direktiivissä ei myöskään täsmennetä, että energiatuotetta on käytettävä samanaikaisesti lämmittämiseen ja johonkin toiseen käyttötarkoitukseen, jotta kyseessä on kaksoiskäyttö. Direktiivistä ei samoin ilmene, että sen ympäristönsuojelua koskevan tavoitteen pitäisi olla määräävä direktiivin tekstiä tulkittaessa.

24. Sekä Alankomaiden hallitus että komissio edustavat vastakkaista näkemystä.

25. Alankomaiden hallitus ja komissio katsovat, että direktiivissä tarkoitettu kaksoiskäyttö on kyseessä vain, jos tuotteesta syntyvää energiaa sinänsä käytetään johonkin muuhun kuin lämmön tuottamiseen. Tämän päätelmän vahvistavat niiden mukaan direktiivin johdanto-osan perustelukappaleet (etenkin 2–7 ja 22 perustelukappale). Energiatuotteiden käyttö lämmitykseen on peruste veron kantamiselle. Tästä seuraa, että kun energiatuotteita käytetään yksinomaan lämmöntuottoon, niitä on verotettava direktiivin mukaisesti. Mikä tahansa muu tulkinta heikentäisi sisämarkkinoiden toimintaa. Tämän tulkinnan vahvistavat niiden mukaan myös direktiivin valmisteluasiakirjat.²²

26. Hiiltä käytetään yhdessä sokerinvalmistusprosessin vaiheessa. Ainoa kemiallinen reaktio, jossa hiili on mukana, tapahtuu hapen kanssa, jolloin syntyy lämpöä, jota käytetään kalkkikiven hajottamiseen aktiiviseksi kalkiksi ja hiilidioksidiksi. Prosessin myöhemmissä vaiheissa ei käytetä hiiltä sinänsä. Sokerinvalmistuksessa ja sen sivutuotteena syntyvän kalkkilannoitteen valmistuksessa käytetään sen sijaan palamisjätettä tai -tuotteita.

27. Vaikka onkin totta, että hiiltä käytetään samanaikaisesti tuottamaan lämpöä ja hiilidioksidia, jotka molemmat ovat tärkeitä valmistettaessa sokerijuurikkaista sokeria, nyt tarkasteltavan kysymyksen ratkaisemiseksi on tarkasteltava energiatuotteen varsinaista käyttöä eikä tarkoitusta, johon sitä käytetään. Tässä tapauksessa hiili käytetään kokonaisuudessaan palamisprosessissa, ja hiiltä käytetään yksinomaan palamiseen.

28. Alankomaat mainitsee kirjallisissa huomautuksissaan näkemyksensä tueksi kaksi esimerkkiä. Direktiivissä tarkoitettua kemiallista pelkistystä koskevassa esimerkissä hiiltä käytetään raudan valmistuksessa malmista. Kyseisessä prosessissa hiiltä käytetään i) lämmitysaineena ja ii) pelkisteenä. Kun hiili kuumennetaan riittävän korkeaan lämpötilaan, rautamalmin sulatusuuniin lisätty pelkiste erottaa metallin oksideista. Tästä prosessista saatava raakarauda sisältää 4 prosenttia hiiltä, joka on peräisin valmistusprosessista käytetystä hiilestä. Raakaraudan valmistuksessa hiiltä käytetään siten sekä lämmityspolttoaineena että pelkisteenä. Toisin kuin sokerivalmistusprosessissa, jossa lopputuote ei sisällä hiiltä, rautamalmin sulatuksesta saatavassa raakaraudassa on hiiltä. Hiilellä on näin ollen kaksoiskäyttö sulatuksessa. Toinen esimerkki kaksoiskäytöstä on sähkön käyttäminen sinkin sulatuksessa. Kyseisessä prosessissa sähköä käytetään sinkkirikasteen (sinkkiä sisältävän malmin)

²² — Ks. jäljempänä 41 kohta ja alaviite 27.

muuntamiseen puhtaaksi sinkiksi. Siinä on kaksi prosessia, elektrolyyttinen prosessi ja pyrometallurginen prosessi. Elektrolyysi toimii siten, että sähkövirta johdetaan sinkkisulfaattiliuokseen. Tällöin sinkki irtaantuu oksideista, joihin se on kiinnittynyt. Sähköä käytetään myös lämmön tuottamiseen elektrolyysiä varten sinkin jalostuksessa.

29. Ymmärtääkseni kaikki osapuolet hyväksyvät ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen sokerinvalmistusprosessista esittämän kuvauksen. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että hiiltä käytetään kyseisessä prosessissa lämmityspolttoaineena kalkkikiven hajottamiseksi ja hiilidioksidin tuottamiseksi. Tältä osin Alankomaat ja komissio ovat oikeassa huomauttaessaan, että on tutkittava sitä, koskeeko kaksoiskäyttö hiiltä eikä hiilidioksidia. Herää kysymys, ovatko ne myös oikeassa väittäessään direktiivissä tarkoitetun kaksoiskäytön edellyttävän, että energiatuotetta sinänsä käytetään *yhdessä prosessissa* (eikä peräkkäisissä prosesseissa), jotta palamisreaktion (toisin sanoen lämmityspolttoaineena käytöstä syntyvän reaktion) lisäksi syntyy toinen kemiallinen reaktio.

30. Kirjallisissa huomautuksissaan Alankomaat toteaa, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan hiiltä käytetään ainoastaan lämmön tuottamiseen (vaikka istunnossa Alankomaat selitti, että hiiltä käytetään samanaikaisesti sekä lämmön että hiilidioksidin tuottamiseen). Ennakkoratkaisupyyntöön ei nähdäkseni sisälly toiseikkoja koskevaa toteamusta, jonka mukaan hiiltä käytetään ainoastaan lämmön tuottamiseen. Mielestäni ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pikemminkin esittää, että kalkkiuunista saatavaa savukaasua, joka sisältää hiilidioksidia, tuotetaan niin, että hiili reagoi ilman hapen kanssa. Tässä reaktiossa vapautuu lämpöä, jota käytetään kalkkikiven hajottamiseen, jolloin syntyy lisää hiilidioksidia.²³ Kyseinen toteamus viittaa nähdäkseni siihen, että hiiltä käytetään kalkkiuunissa kahteen käyttötarkoitukseen, raaka-aineena hiilidioksidin tuottamiseksi ja lämmityspolttoaineeksi.

31. Kysymys on siitä, onko hiilen käyttö kahteen tarkoitukseen – sekä lämmön että hiilidioksidin tuottamiseen – direktiivissä tarkoitettua kaksoiskäyttöä.

32. Direktiivin sanamuoto on nähdäkseni riittävän laaja, jotta tällaista hiilen käyttöä voidaan pitää kaksoiskäyttönä.

33. Kaksoiskäyttöisten energiatuotteiden määritelmä sisältyy 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan toiseen luetelmakohtaan. Energiatuotteen kaksoiskäyttö on kyseessä silloin, kun energiatuotetta käytetään sekä lämmityspolttoaineeksi että muihin tarkoituksiin kuin lämmityspolttoaineeksi. Vaikeutena on se, ettei kohdan sanamuodossa määritellä näitä ”muita” tarkoituksia. Direktiivissä ei säädetä, onko energiatuotetta käytettävä samanaikaisesti lämmön tuottamiseen ja muihin tarkoituksiin kuin lämmityspolttoaineeksi ja käsittääkö kaksoiskäyttö myös valmistusprosessiin kuuluvat peräkkäiset menettelyt, esimerkiksi jos energiatuotetta käytetään ensin tietyn kemiallisen reaktion aikaansaamiseksi ja sitten lämmön tuottamiseksi. (Käsittävässä asiassa hiiltä käytetään samanaikaisesti lämmitykseen ja hiilidioksidin tuottamiseen, eikä näin ollen tarvitse ratkaista, kuuluvatko peräkkäiset menettelyt kaksoiskäytön käsitteen piiriin.) Direktiivissä pelkästään luetellaan esimerkkejä, kuten energiatuotteiden käyttö kemiallisessa pelkistyksessä sekä elektrolyytisissä ja metallurgisissa prosesseissa. Siinä ei käytetä rajoittavaa sanamuotoa, joka viittaisi siihen, että mainitut esimerkit ovat tyhjentyviä. Ei ole myöskään selvää, keskittyikö lainsäätäjä *tarkoitukseen* (”kemiallisessa pelkistyksessä”) vai *prosessiin* (”elektrolyytisissä ja metallurgisissa prosesseissa”): lainsäätäjä on nähdäkseni tarkastellut molempia.

23 — Ks. edellä 15 kohta.

34. Tätä näkemystä tukee direktiivin johdanto-osan 22 perustelukappale, jossa selitetään, että yhteisön kehys koskee energiatuotteita pääasiassa silloin, kun niitä käytetään lämmityspolttoaineina. Verotusjärjestelmän luonteen ja johdonmukaisuuden vuoksi energiatuotteiden käyttö kaksikäyttötuotteina ja käyttö muuhun kuin polttoaineeksi on siten jätettävä yhteisön kehysten soveltamisalan ulkopuolelle. Perustelukappaleessa viitataan kaksoiskäyttöön yleisesti, mikä viittaa siihen, että direktiivin 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa esitetyt kaksoiskäytön esimerkit ovat pelkästään ohjeellisia.

35. Havainnolliset esimerkit kuvaavat hyvin erilaisia prosesseja. Voi hyvinkin pitää paikkansa, että raakaurautta sisältää hiiltä, kun hiiltä käytetään pelkisteenä valmistusprosessissa, ja että hiilipitoisuus haurastuttaa raakaurautta. Jos sähköä käytetään sinkin sulatuksessa, lopputuote ei kuitenkaan sisällä sähköä eikä sähkö anna erityisiä ominaisuuksia sinkille, joka on erotettu oksideista ja kiinnittynyt katodeihin. Kyseiset esimerkit eivät nähdäkseni osoita, että lainsäätäjä tarkoitti kaksoiskäytön olevan kyseessä vain silloin, kun tietty tulos saavutetaan käyttämällä energiatuotetta (esimerkiksi että se muodostaa osan kyseisen prosessin lopputuotetta). Myöskään Alankomaiden esittämässä esimerkissä raakaurautta ei sisällä hiiltä sinänsä; lopputuote sisältää sen sijaan hiilestä peräisin olevaa kemiallista ainetta, hiiltä.

36. Direktiivin 2 artiklan 4 kohdan b alakohdassa viitataan lisäksi energiatuotteen käyttöön ”muihin tarkoituksiin kuin – –”. Tämä sanamuoto viittaa siihen, että tarkoitus, johon energiatuotetta käytetään (lämmöntuotannon lisäksi), on (tai ainakin voi olla) merkityksellinen tekijä.

37. Direktiivin 2 artiklan 4 kohdan b alakohdassa luetellaan viisi tapaa, joissa energiatuotteiden käyttö jää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Luettelo on epäyhtenäinen. Direktiivin 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan ensimmäinen luetelmakohta käsittää energiatuotteiden käytön muihin tarkoituksiin kuin lämmityspolttoaineeksi. Kaksoiskäyttötuotteet luetellaan kyseisen säännöksen toisessa luetelmakohdassa esimerkein, joissa mainitaan sekä prosessi että tarkoitus. Kolmannessa luetelmakohdassa viitataan sähkön käyttöön pääasiallisesti kemiallisessa pelkistyksessä. Neljännessä luetelmakohdassa mainitaan sähkö, kun se muodostaa yli 50 prosenttia tuotteen kustannuksista. Viides luetelmakohta koskee mineralogisia prosesseja. Mikään 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan sanamuodossa tai järjestelmässä sinänsä ei viittaa siihen, että energiatuotetta on aina käytettävä tietyllä tavalla tai että tietyt käyttötavat jätettäisiin ilmaisun ”muihin tarkoituksiin kuin – – lämmityspolttoaineeksi” ulkopuolelle.

38. Katson näin ollen, että 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan sanamuoto on riittävän laaja sisältääkseen energiatuotteet, joita käytetään käsiteltävän asian tapaan kahteen eri tarkoitukseen eli lämmön tuottamiseen ja hiilidioksidin vapauttamiseen.

39. Direktiivin tavoitteiden tarkastelu ei johda toisenlaiseen päätelmään.

40. Direktiivillä on kolme päätavoitetta: sellaisen sääntelyjärjestelmän käyttöönotto, jonka mukaisesti energiatuotteisiin sovelletaan vähimmäisverokantaa,²⁴ sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistaminen tasoittamalla eroja jäsenvaltioiden energiaverotuksessa²⁵ ja ympäristönsuojelun parantaminen erityisesti vähentämällä hiilidioksidipäästöjä Kioton pöytäkirjan mukaisesti.²⁶ Johdanto-osan perustelukappaleissa ei kuitenkaan nimenomaisesti selitetä kaksoiskäytön käsitteen merkitystä näiden tavoitteiden yhteydessä.

24 — Toinen perustelukappale.

25 — Kolmas, neljäs ja viides perustelukappale.

26 — Kuudes ja seitsemäs perustelukappale.

41. Direktiivin valmisteluasiakirjoista²⁷ ilmenee, että muuhun tarkoitukseen kuin lämmityspolttoaineeksi käytettyjen energiatuotteiden jättäminen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle ”tarkoittaa erityisesti sitä, että teollisuudessa kemialliseen pelkistykseen tai raaka-aineena käytettyjä tuotteita ei veroteta”.²⁸ Kohta, josta tuli sittemmin johdanto-osan 22 perustelukappale, sekä 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan ensimmäinen ja toinen luetelmakohta sisällytettiin direktiiviin, kun ehdotus oli neuvoston käsiteltävänä, vaikka 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan sanamuoto olikin sisältynyt komission alkuperäiseen ehdotukseen.²⁹

42. Valmisteluasiakirjoissa ei ole viitteitä siitä, ettei energiatuotetta voida käyttää samanaikaisesti lämmöntuottoon ja raaka-aineena, josta saadaan toinen aine, joka on välttämätön kyseiselle valmistusprosessille.

43. Ilmaisua ”muihin tarkoituksiin kuin – – lämmityspolttoaineeksi”, joka esiintyy sekä 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan ensimmäisessä että toisessa luetelmakohdassa, olisi lisäksi nähdäkseni tulkittava loogisesti samalla tavalla molemmissa säännöksissä.

44. Olisi nähdäkseni direktiivin systematiikan vastaista, jos energiatuote, jota käytetään yksinomaan raaka-aineena valmistusprosessissa, jäisi direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan nojalla, kun sama tuote voisi kuulua direktiivin soveltamisalaan toisen luetelmakohdan nojalla sillä perusteella, että sitä käytettiin samanaikaisesti lämmityspolttoaineeksi. Jos energiatuote on 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettu raaka-aine, sitä olisi näin ollen pidettävä toisessa luetelmakohdassa säädettyä kaksikäyttötuotteena, kun sitä käytetään sekä lämmityspolttoaineeksi että raaka-aineena.

45. Herää kysymys, onko hiili sen lisäksi, että sitä käytetään lämmityspolttoaineeksi, myös raaka-aine nyt kyseessä olevassa valmistusprosessissa.

46. Ymmärrän ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen sokerinvalmistusprosessista esittämän selityksen siten, että lämpö aiheuttaa kalkkikiven hajoamisen aktiiviseksi kalkiksi ja hiilidioksidiksi. Lämpö voidaan oletettavasti tuottaa muillakin energiatuotteilla kuin hiilellä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kuitenkin huomauttaa, että kalkkikivi ja hiili sekoitetaan etukäteen ja syötetään kalkkiuuniin ja että muut aineet eivät sovellu tarvittavan ”puhtaan” savukaasun tuotantoon. Tämä toteamus viittaa nähdäkseni siihen, että hiili on välttämätön tuotettaessa savukaasua, jolla on kyseisessä sokerinvalmistusprosessissa tarvittavat ominaisuudet. Siitä myös ilmenee, että hiiltä käytetään raaka-aineena sokerinvalmistusprosessissa kahteen tarkoitukseen, sekä lämmityspolttoaineeksi että hiilidioksidin tuottamiseksi. Tämä merkitsee kaksoiskäyttöä.

27 — Valmisteluasiakirjoihin kuuluvat komission ehdotus uudeksi direktiiviksi energiatuotteiden verotuksesta, KOM(97) 30 lopullinen, 12.3.1997, sekä neuvoston asiakirjat nro 13062/02, 17.10.2002, nro 13422/02, 29.10.2002, nro 14200/02, 13.11.2002, nro 14862/02 ADD 1, 27.11.2002 ja nro 15354/02, 9.12.2002. Erityisen merkitykselliseltä käsiteltävän asian kannalta vaikuttaa asiakirja nro 14200/02. Se sisältää muun muassa ehdotukset, joista myöhemmin tuli direktiivin 2003/96 johdanto-osan 22 perustelukappale, 2 artiklan 4 kohdan b alakohta ja 14 artikla. Unionin tuomioistuin on aiemmin tarkastellut valmisteluasiakirjoja määrittääkseen unionin lainsäädännön tarkoituksen: ks. esimerkiksi tuomio Rockfon, C-449/93, EU:C:1995:420, 30–34 kohta. Neuvoston asiakirjat ovat saatavilla osoitteessa <http://register.consilium.europa.eu>.

28 — KOM(97) 30 lopullinen, s. 6. Kyseisten tuotteiden jättäminen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle sisältyi alkuperäisen ehdotuksen 13 artiklaan. Siinä vaiheessa ei sovellettu kaksoiskäyttötuotteita koskevaa poikkeusta. Ks. lisäksi lehdistötiedote IP/03/1456: ”Energiatuotteita verotetaan vain, kun niitä käytetään polttoaineena tai lämmitykseen, eikä silloin, kun niitä käytetään raaka-aineina, kemiallisessa pelkistyksessä tai elektrolyytisissä tai metallurgisissa prosesseissa.”

29 — Ks. asiakirja nro 14200/02, jossa neuvoston pöytäkirjaan lisättävän komission ja neuvoston yhteisen julkilausuman tekstissä nimenomaisesti vahvistettiin, että verotusjärjestelmän luonteen ja johdonmukaisuuden vuoksi energiatuotteiden käyttö kaksikäyttötuotteina ja käyttö muuhun kuin polttoaineeksi on jätettävä yhteisön kehyksen soveltamisalan ulkopuolelle. Jäsenvaltiot voisivat sitten ryhtyä toimenpiteisiin verottaakseen tai ollakseen verottamatta näitä käyttötapoja. Tällaista julistusta ei kuitenkaan voida ottaa huomioon tulkittaessa johdetun oikeuden säännöstä silloin kun, kuten nyt käsiteltävässä asiassa, julistuksen sisältö ei ole millään tavoin vaikuttanut kyseisen säännöksen sanamuotoon, eikä sillä näin ollen ole oikeudellista merkitystä: ks. tuomio Antonissen, C-292/89, EU:C:1991:80, 18 kohta ja äskettäin tuomio Agrargenossenschaft Neuzelle, C-545/11, EU:C:2013:169, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

47. Kun tarkastellaan direktiivin tavoitetta parantaa ympäristönsuojelua, Kioton pöytäkirjan pyrkimyksenä on alentaa kuuden kasvihuonekaasun, hiilidioksidi mukaan lukien, kokonaispäästöjä.³⁰ Sokerinvalmistusprosessia koskevasta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen selityksestä ilmenee, ettei tuotettua hiilidioksidia poisteta suurimmaksi osaksi ilmaan vaan suuri osa siitä sitoutuu prosessin sivutuotteeseen eli kalkkilannoitteeseen.³¹ Sellainen kaksoiskäytön tulkinta, jonka mukaan kaksoiskäyttö käsittää hiilen käytön sekä lämmitykseen että hiilidioksidin tuottamiseen, ei ole välttämättä ristiriidassa direktiivin ympäristötavoitteiden kanssa.

48. Kattavuuden vuoksi on hyödyllistä tarkastella sitä, voidaanko unionin ympäristölainsäädännöstä johtaa hyödyllisiä periaatteita, joita voitaisiin soveltaa analogisesti. Unionin tuomioistuin on tarkastellut ympäristölainsäädännön yhteydessä jäännöstuotteen ja sivutuotteen käsitteitä erityisesti tulkittaessaan jätepuitedirektiiviä.³² Näitä käsitteitä ei nähdäkseen voida soveltaa analogisesti käsiteltävään asiaan. Ensinnäkin pääasian oikeudenkäynnissä on kyse hiilestä, joka ei ole sivu- tai jäännöstuote, vaan sitä käytetään sokerinvalmistusprosessissa. Toiseksi kyse ei ole hiilidioksidin luokittelusta, joten on merkityksetöntä, pidetäänkö sitä palamisen sivutuotteena tai palamisjätteenä. Kolmanneksi ilmaisujen ”jäte” ja ”hylätty tuote”, sellaisina kuin niitä käytetään jätepuitedirektiivissä, merkitystä koskeva ympäristöoikeuskäytäntö on muotoutunut hyvin erilaisessa asiayhteydessä. Jätepuitedirektiivin sanamuoto, systematiikka ja tavoitteet eivät ole samat kuin tässä menettelyssä tarkasteltavassa direktiivissä. Katson näin ollen, ettei ympäristöoikeuskäytännöstä ole apua tässä yhteydessä.

49. Yhteenvedona voidaan todeta seuraavaa: kyseessä on nähdäkseen direktiivin 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettu kaksoiskäyttö, jos hiiltä käytetään sekä hiilidioksidin tuottamiseksi että lämmityspolttoaineeksi, joka on välttämätön kalkkikiven hajottamiselle, jotta vapautuu kalkkiuunista saatavaa savukaasua sokerijuurikkaista saadun raakamehun puhdistamista varten. Jos hiiltä käytetään kaksikäyttötuotteena tässä prosessissa, sitä on väistämättä pidettävä kaksikäyttötuotteena myös prosessin sivutuotteena syntyvän kalkkilannoitteen yhteydessä.

Kolmas ja neljäs kysymys: onko kaksoiskäyttö unionin oikeuteen perustuva käsite?

50. Kolmannessa kysymyksessä pyritään selventämään, että jos hiilen käyttö sokerinvalmistuksessa on 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettua kaksoiskäyttöä, sovelletaanko direktiiviä tulkittaessa pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaista kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan tällaisista energiatuotteista kannetaan vero. Neljännessä kysymyksessä tiedustellaan, että jos direktiiviä ei sovelleta, onko unionin oikeus esteenä sille, että kansallinen lainsäätäjä käyttää suppeampaa kaksoiskäytön käsitettä.

51. Kolmannella ja neljännellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lähinnä tiedustelee, luodaanko direktiivissä unionin oikeuteen perustuva kaksoiskäytön käsite ja, jos näin on, missä määrin tämä käsite olisi otettava huomioon tulkittaessa kansallisen lainsäädännön (Wbm:n) merkityksellisiä säännöksiä.

52. X toteaa kirjallisissa huomautuksissaan, etteivät tietyt naapurijäsenvaltiot kannan energiaveroja sokerinvalmistuksesta joko siksi, ettei kyseinen prosessi kuulu merkityksellisen energiaverojärjestelmän piiriin,³³ tai siksi, että hiiltä pidetään kaksoiskäyttötuotteena.³⁴ X väittää, ettei Alankomaiden hallituksen tulkinta kaksoiskäytöstä vastaa unionin oikeuteen perustuvaa kaksoiskäytön käsitettä ja että jäsenvaltioiden on sovellettava tätä käsitettä kansallisessa lainsäädännössään.

30 — Viisi muuta kaasua ovat metaani, typpioksiduuli, rikkiheksafluoridi, fluorihiiilivedyt (HFC-yhdisteet) ja perfluoratut yhdisteet (PFC-yhdisteet).

31 — Ks. edellä 17 kohta.

32 — Jätteistä 15.7.1975 annettu neuvoston direktiivi 75/442/ETY (EYVL L 194, s. 39; jäljempänä jätepuitedirektiivi): erityisesti 1 artiklan a alakohta ja 2 artiklan 1 kohdan b alakohta.

33 — X:n mukaan Belgiassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

34 — X:n mukaan Ranskassa ja Saksassa.

53. Komissio ja Alankomaat eivät esitä huomautuksia muissa jäsenvaltioissa sovelletusta kaksikäyttöisten energiatuotteiden käsitteestä. Myöskään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei tarkastele tätä kysymystä. Unionin tuomioistuimen ei mielestäni tarvitse arvioida tilannetta muissa jäsenvaltioissa tutkiakseen kolmatta ja neljättä kysymystä, ja koska tilanteesta muissa jäsenvaltioissa ei ole saatavilla kattavia tietoja eivätkä osapuolet ole vaihtaneet näkemyksiä asiasta, en ota käytettävissä olevaa vähäistä aineistoa huomioon arvioinnissani.

54. Direktiivin 2 artiklan 4 kohdassa säädetään nimenomaisesti, että ”direktiiviä ei sovelleta – energiatuotteiden käyttö[ön] kaksoiskäyttöt tuotteina”. Siten on selvää, että tällaiset tuotteet jäävät direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle eikä yhdenmukaistettua vähimmäisverotaso sovelleta niihin. Jäsenvaltiot ovat näin ollen lähtökohtaisesti toimivaltaisia verottamaan tällaisia energiatuotteita, kunhan ne käyttävät toimivaltaansa unionin oikeuden ja erityisesti SEUT 30 ja SEUT 110 artiklan mukaisesti.³⁵

55. Direktiivissä otetaan käyttöön yhdenmukaistamisen vähimmäistasoa koskeva järjestelmä. Tässä yhteydessä unionin lainsäätäjä on päättänyt jättää kaksikäyttöiset energiatuotteet sen soveltamisalan ulkopuolelle. Jäsenvaltiot voivat siten ryhtyä toimiin ympäristösuojelun tehostamiseksi esimerkiksi kantamalla veroa kaikista kaksikäyttöt tuotteista tai päättämällä kohdistaa veron tiettyihin kaksikäyttöt tuotteisiin. Vaihtoehtoisesti jäsenvaltiot voivat päättää noudattaa direktiiviä vapauttamalla tällaiset tuotteet kokonaan verosta.

56. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selittää, että kansallinen lainsäätäjä on käyttänyt kaksoiskäytön käsitettä Wbm:n 20 §:n e kohdassa nimenomaisesti siksi, että Wbm olisi yhdenmukainen direktiivin kanssa. Näin ollen herää kysymys, onko kyseessä unionin oikeuteen perustuva kaksoiskäytön käsite, johon X voi vedota pääasian oikeudenkäynnissä, ja sovelletaanko tältä osin yhteisöjen tuomioistuimen tuomiota Leur-Bloem.³⁶

57. Käsiteltävä asiaa eroaa nähdäkseni yhteisöjen tuomioistuimessa asiassa Leur-Bloem tarkastellusta tilanteesta. Mainitussa asiassa oli kyse siitä, oliko yhteisöjen tuomioistuimella toimivalta tulkita kansallisen lainsäädännön säännöksiä, joissa itse asiassa sovellettiin unionin lainsäädäntöä tilanteisiin, joihin kyseistä unionin lainsäädäntöä ei ollut välttämätöntä soveltaa. Tämä kysymys nousi esiin tulkittaessa direktiivin 90/434/ETY³⁷ 2 artiklan d alakohtaan sisältyvää osakkeiden vaihdon käsitettä. Asiassa Leur-Bloem yhteisöjen tuomioistuin huomautti kansallisen tuomioistuimen katsovan, että yhteisön oikeudesta otetun käsitteen ”osakkeiden vaihdolla suoritettu sulautuminen” tulkinta on tarpeen käsiteltävän asian ratkaisemiseksi, että käsitettä on käytetty sulautumadirektiivissä, että käsite on omaksuttu direktiivin täytäntöön panemiseksi annettuun kansalliseen lakiin ja että sillä on täsmälleen sama ulottuvuus vastaavissa, yksinomaan valtion sisäisissä tilanteissa.³⁸

58. Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selittää, että kansallisella lainsäätäjällä oli tiettyjä tavoitteita saattaessaan direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöä. Se ilmeisesti pyrki ensinnäkin varmistamaan, ettei kaksikäyttöt tuotteita jätetä säädetyn vähimmäisverotason ulkopuolelle laajemmin kuin mikä on sallittua direktiivissä,³⁹ ja kantamaan veroa tietyiltä

35 — Tuomio Fendt Italiana, C-145/06 ja C-146/06, EU:C:2007:411, 41 ja 42 kohta.

36 — Tuomio Leur-Bloem, C-28/95, EU:C:1997:369, 31 ja 32 kohta. Ks. äskettäin tuomio Isbir, C-522/12, EU:C:2013:711, 25, 28 ja 30 kohta.

37 — Eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, jakautumisiin, osittaisjakautumisiin, varojensiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin sekä eurooppayhtiön (SE) tai eurooppasuuskunnan (SCE) sääntömääräisen kotipaikan siirtoon jäsenvaltioiden välillä sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annettu neuvoston direktiivi 90/434/ETY (EYVL L 225, s. 1; jäljempänä sulautumadirektiivi).

38 — Tuomio Leur-Bloem, EU:C:1997:369, 31 kohta.

39 — Ks. edellä 10 kohta.

kaksoiskäyttöisiltä energiatuotteilta soveltamalla suppeampaa kaksoiskäytön käsitteen määritelmää kuin se, jota direktiivissä käytetään.⁴⁰ Asian Leur-Bloem tilanteesta poiketen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin epäilee näin ollen käsiteltävässä asiassa sitä, onko unionin oikeuteen perustuva kaksoiskäytön käsite saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.

59. Sillä varauksella, että ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin päätyy asiaa selvittäessään toiseen lopputulokseen, kansallinen lainsäätäjät otti käsittääkseni direktiiviin sisältyvän kaksoiskäytön käsitteen huomioon määrittäessään kyseisen kansallisen toimenpiteen soveltamisalaa ja varmisti, ettei se ollut *laajempi* kuin unionin oikeuteen perustuva kaksoiskäytön käsite. Kansallinen lainsäätäjät meni kuitenkin pitemmälle ja päätti kantaa veroa tietyistä kaksoiskäyttöisistä tuotteista soveltamalla käsitteen suppeampaa määritelmää.

60. Siltä osin kuin kaksoiskäyttöiset energiatuotteet on jätetty direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, jäsenvaltiot voivat lähtökohtaisesti verottaa tällaisia tuotteita. Jäsenvaltiot eivät saa käyttää kaksoiskäytöstä unionin oikeuteen sisältyvää määritelmää laajempaa määritelmää – näin tehdessään ne jättäisivät lainvastaisesti verokehyksen ulkopuolelle energiatuotteet, jotka kuuluvat direktiivin soveltamisalaan ja joihin on sovellettava sen liitteessä I säädettyjä yhdenmukaistettuja verotasoja.

61. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin soveltaa kaksoiskäytön suppeampaa määritelmää ja päättää verottaa kaksoiskäyttöisiä energiatuotteita, kunhan ne käyttävät toimivaltaansa unionin oikeuden mukaisesti.⁴¹ Jos jäsenvaltio päättää soveltaa tällaista suppeampaa määritelmää, veronmaksaja ei voi vedota unionin oikeuteen sisältyvään kaksoiskäytön laajempaan määritelmään saadakseen vapautuksen kansallisessa lainsäädännössä säädetystä verosta.

Ratkaisuehdotus

62. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa *Gerechthof 's-Hertogenboschin* ennakkoratkaisupyyntöön seuraavasti:

Kyseessä on energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta 27.10.2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/96/EY 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettu kaksoiskäyttö, kun hiiltä (CN-koodeihin 2701, 2702 ja 2704 kuuluvia tuotteita) käytetään lämmityspolttoaineeksi kalkkiuunissa, jotta syntyy hiilidioksidiä, jota tarvitaan tuotettaessa savukaasua, jota käytetään sen jälkeen sokerijuurikkaista saatavan raakamehun puhdistukseen, prosessin sivutuotteena syntyy liejukalkkia.

Jäsenvaltiot voivat soveltaa kaksoiskäytön suppeampaa määritelmää ja päättää verottaa kaksoiskäyttöisiä energiatuotteita, kunhan ne käyttävät toimivaltaansa unionin oikeuden mukaisesti. Jos jäsenvaltio päättää soveltaa tällaista suppeampaa määritelmää, veronmaksaja ei voi vedota unionin oikeuteen sisältyvään kaksoiskäytön laajempaan määritelmään saadakseen vapautuksen kansallisessa lainsäädännössä säädetystä verosta.

⁴⁰ — Ks. edellä 11 kohta.

⁴¹ — Ks. edellä 54 kohta.